

// Diversiteit in het geld-
systeem is belangrijk voor
de veerkracht //

Nieuwe dimensies

In Economy Transformers bracht **Damaris Matthijsen** een groot aantal economische en sociale vernieuwers bij elkaar. Na vier jaar vindt ze het tijd haar coördinerende rol los te laten. In haar nieuw opgezette bedrijf richt zij zich met anderen onder meer op het verder ontwikkelen en uitdragen van de zes dimensies voor verandering die door Economy Transformers zijn ontwikkeld. Ondertussen gaat ze door met het uitwerken van Vrijheid, Gelijkheid en Broeder-/zusterschap als organiserende principes voor de samenleving.

Volgens Matthijsen heeft de economie en in ruimere zin de samenleving het meeste aan mensen die in vrijheid hun talenten mogen ontwikkelen en benutten. “Als je doet wat vanuit jezelf komt, draag je vanzelf het beste bij aan de maatschappij. Maar op school wordt het individu niet uitgedaagd om het beste in zichzelf naar boven te halen; mensen worden opgeleid om zo soepel mogelijk in te schuiven in de economie.”

Matthijsen knapte ook al snel af op de studie Economie die ze volgde nadat ze tijdens een stage in Suriname had gezien wat de verwestering van de economie van dat land aanrichtte. “Ik kon niet begrijpen dat economen genoeg nemen met modellen, die slechts een abstractie zijn van de werkelijkheid. Bovendien: de *homo economicus* is maar een klein deeltje van de mens. Dat ik voor de naam Economy Transformers heb gekozen, is meer om het thema wat te begrenzen dan dat ik geloof dat het volstaat om alleen de economie te veranderen. Het gaat om het totale plaatje.”

Zelf is Matthijsen lang op zoek geweest naar haar eigen plek in de samenleving. Ze vond het in Economy Transformers, een beweging die ze in 2009 oprichtte. Economy Transformers brengt economische en sociale vernieuwers bij elkaar om zo de transformatie naar een eerlijker en duurzamer economie en samenleving te versnellen.

Matthijsen zegt haar hele leven actiebereid te zijn geweest. “Als kind kon ik al geen onrecht verdragen. Er was een jongen, daar werd met stokken naar gegooid. Ik ging er tussenin staan. In het bos ruimde ik de Cola-blikjes op die andere kinderen daar had-

den neergegooid. Je gooit je rommel niet zomaar weg.”

Matthijsen studeerde multi-etnisch welzijnswerk, maar haar stage in Suriname deed haar van koers wijzigen richting economie. Ze rolde het bankwezen in, leefde een tijdje op een biologisch-dynamische boerderij, werkte bij Greenpeace en bij een internetbedrijf in de versgoed-sector. Maar ze vond haar draai pas werkelijk toen ze besloot haar eigen ding te doen. “Inmiddels was Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) opgekomen en dat gaf mij ruimte. Maar hoe belangrijk ook, ik denk dat MVO nog maar het begin is. Het fundament moet anders en dat moeten we met elkaar doordenken en er vooral ook veel mee oefenen. Het komt niet vanzelf!”

Natuurlijk is Matthijsen heel blij met de successen van Economy Transformers, maar ook zonder die beloning zou ze het doen. “Ik ben opgevoed met de gedachte: je hebt geen hoop nodig om iets te beginnen, je hebt geen succes nodig om er mee door te gaan. En voor een deel is dat waar. Ik doe dit omdat ik het wil. Maar het wordt pas leuk als het aanslaat. Overigens zie ik dat bij de pioniers van Economy Transformers ook: ze doen gewoon waar ze goed in zijn. Het zijn mensen die zeker zijn van hun zaak, die voor zichzelf weten dat ze op de goede weg zijn. In hun enthousiasme trekken ze vervolgens mensen mee. In die verbinding met anderen gaat het vlieg wiel aan en dat geldt ook voor mij. Daarom is deze tijd zo leuk, ik kan eindelijk gaan!”

ZES DIMENSIES

De dimensies waar Matthijsen zich versterkt op gaat

richten, werden ontwikkeld tijdens een Base Camp begin 2010. “We hebben toen met 45 geselecteerde change makers onderzocht waarom pioniers en innovatieve projecten succesvol zijn, waarin en waarom ze transformatief zijn en wat de zeggingskracht is voor de economie in haar geheel. Hieruit zijn zes dimensies voortgekomen waarlangs de transformatie zich lijkt te ontvouwen: Aarde, Waardebepaling, Eigendom, Organiseervormen, Dialoog, Ik Ben. Deze zes dimensies zijn nog voortdurend in ontwikkeling en als community organiseren wij er diverse verdiepingssessies omheen.”

Matthijsen wil de dimensies en denkwijzen graag verder uitwerken en praktisch toepasbaar maken voor het bedrijfsleven. Samen met Marjon van Opijnen met wie zij ook haar bedrijf opzet, werkt zij nu aan een publicatie over de zes dimensies. “Een sterk nieuw kernteam van vijf transformers neemt inmiddels mijn coördinerende taken over, zodat Economy Transformers als belangrijk sociaal krachtenveld in Nederland blijft voortbestaan. Daar ben ik zeer dankbaar voor!”

DILEMMA'S

In 1989 (misschien niet helemaal toevallig precies 200 jaar na de Franse revolutie, die juist die principes hoog in het vaandel had) woonde Matthijsen een lezing bij over Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap die bij haar insloeg als een bom. “Sinds die tijd zie ik

VERKENNING

Begin 2012 verscheen het boekje ‘Een verkenning van ons geldsysteem’, tot stand gekomen vanuit de Economy Transformers-community met Oxfam Novib als partner. De verkenning, gratis te downloaden op www.economytransformers.com, wil de dialoog stimuleren over fundamentele verduurzaming van ons geldsysteem. In dit verband worden aan de hand van de ‘zes dimensies’ voor economische verandering nieuwe denkwijzen verkend. Een greep uit de waaier van oplossingen die worden aangedragen: maak van banken weer maatschappelijke, sociaal ondernemende organisaties, verhoog de overheidsinvloed op het geldsysteem, maak geldbeslissingen weer transparant en kies daar bewust voor, maak rente laag, nul of negatief, breng diversiteit terug in ons geldsysteem door middel van complementair geld, koppel de geldeconomie weer aan reële waarde, reken in reële waarde in plaats van in geld, laat nieuwe beelden ontstaan over geld en waarde en kom los van de identificatie met geld.

alles ook altijd door de bril van Vrijheid, Gelijkheid en Broeder-/zusterschap. De principes zijn werkzaam op verschillende niveaus, om te beginnen in de mens zelf. Maar ook op meso- en macroniveau. Ik heb nu een werkgroep geformeerd om met een aantal mensen het thema verder uit te werken. Uiteindelijk resulteert dit in producten waarmee we dit denken toegankelijk maken voor bedrijven en overheden.

“Nu al geven we workshops (onder meer voor Nyenrode New Business School, WIFS en Oxfam Novib, TB) waarin we de deelnemers onder meer vragen om de principes te extrapoleren voor een bepaalde sector en dan uit te beelden. Het is fascinerend om te zien dat dit in alle groepen vergelijkbare en zeer verhelderende beelden oplevert. Beelden voor gelijkheid in de economie zijn bijvoorbeeld: mensen keren hun gezichten naar de muur omdat je er als individu niet toe doet. Vrijheid voor de economie levert beelden op zoals: drie mensen op de grond liggend en een vierde er boven op staand met zijn handen in de lucht. Broeder-/zusterschap in de economie zie je terug in mensen die in een kring staan en op wisselende manieren elkaars hand vasthouden. Ze zijn alle drie van even grote waarde en het is de kunst ze op de juiste plek in de samenleving als organiserend principe te begrijpen en in te zetten. Dan stel je vragen als: hoe kun je nu zorgen dat er sprake is van gelijk(waardig)heid, terwijl mensen toch juist hun individuele talenten in vrijheid kunnen inzetten?”

Zo zijn er meer dilemma's op te lossen; hoe betalen we arbeid nog in een tijd van open source en verdwijnende productie? Matthijsen streeft uiteindelijk een basisvoorziening voor iedereen na (basisgelijkheid), zodat geld mensen niet remt om hun talenten te leven en daarmee dus ook naar beste vermogen bij te dragen aan de samenleving (vrijheid). Maar zo'n basisvoorziening bestaat nog niet. “De sociale dienst is er nu als vangnet voor de zwakkeren en maakt juist geen potentieel vrij.”

Matthijsen: “Niet alleen vanwege vrije talentontwikkeling maar ook vanuit duurzaamheid geloof ik in een andere inkomensorganisatie. Nu houden we producten te lang in stand omdat we er bijvoorbeeld al zoveel in geïnvesteerd hebben. Het maakt bedrijven en mensen inflexibel om goed in te spelen op duurzaamheid.

“Ook eigendom is zo'n belangrijk thema. Wat betekent slapend rijk worden door overerving van bezit voor het innovatievermogen en de duurzaamheid van

de samenleving? Dat is ook waar het is misgegaan in de financiële sector. Geld had geen relatie meer tot de onderliggende waarde, geld is een product op zich geworden waardoor je met bezit van geld veel geld kan verdienen – en verliezen. Nu wordt geprobeerd de scherpe kantjes – lees: te veel vrijheid – uit het systeem te halen door het toezicht aan te scherpen – lees: meer gelijkheid/recht – en dat is voor de grote banken prima maar er is meer nodig om geld weer de functie te geven die het moet hebben.

“Er zullen nieuwe (community) banken worden opgezet die de kracht van de oude zullen afzwakken. Crowdfunding zal ook meer school maken, omdat daar een duidelijke relatie bestaat tussen geldgever en project. Ik verwacht dat ook *community currencies* nog meer wortel zullen schieten. Diversiteit in het geldsysteem is belangrijk voor de veerkracht. En kijk ook naar de broedfondsen die ontstaan. Allemaal vormen van meer broeder-/zusterschap in de economie.”

Het thema Broeder-/zusterschap komt momenteel ook onvoldoende tot zijn recht, meent Matthijsen.

// Er zullen nieuwe community banken worden opgezet die de kracht van de oude zullen afzwakken //

“Als consument ben ik ook onderdeel van de keten producent-tussenhandel-eindklant. Er is nog heel veel te winnen als het gaat om de prijsvorming in die keten. Nu staat de consument buiten die prijsvorming; hij moet er maar op vertrouwen dat hij een eerlijke prijs betaalt. In de keten overheerst nu nog de vrije marktgedachte – lees: vrijheid – maar dat zou in mijn visie juist *samenwerking* – lees: broeder-/zusterschap – moeten zijn. Omdat alle schakels fundamenteel afhankelijk van elkaar zijn, werkt samenwerking veel gezonder dan concurrentie. Broeder-/zusterschap brengt ons voorbij de tweedeling tussen vrijheid en gelijkheid, oftewel kapitalisme versus planeconomie. Veel MVO keteninitiatieven wijzen al in deze richting, dat is mooi maar er kan nog veel meer. Want hoe gaan we bijvoorbeeld economisch sturen op samenwerking in plaats van op concurrentie?” ■

 www.economytransformers.com

Damaris Matthijsen: "Economy Transformers trekken anderen mee in hun enthousiasme."